

Marktverkenning Evalueren leervoortgang en -resultaten

Voorbereidend stuk klankbordgroep bijeenkomst d.d. 12-09-2024

Werkgroep: Evalueren leervoortgang en -resultaten

Inleiding

De werkgroep Evalueren Leervoortgang en -resultaten heeft als doel het realiseren van een afsprakenstel die betrekking heeft op het uitwisselen van leervoortgang en resultaten. In aanvulling op de staande praktijk van het uitwisselen van toetsresultaten (waar binnen Edu-V een andere werkgroep over gaat), is de wens geuit om ook leervoortgang en oefenresultaten uit te wisselen. Hiermee kunnen overkoepelende dashboards ontwikkeld worden die een completer beeld van het leerproces van de leerling geven.

De werkgroep heeft afgelopen halfjaar een marktverkenning uitgevoerd, waarvan de uitkomsten worden gevalideerd in de klankbordgroep bijeenkomst van 12 september. Om de inzichten vanuit de marktverkenning goed te kunnen duiden, worden eerst de probleemstelling, scope en uitgangspunten van de werkgroep verduidelijkt

We spreken binnen de werkgroep over 'voortgang en resultaten', waarbij dit omvat:

- *Leermateriaalgebruik*: procesinformatie over hoe leerlingen lesmateriaal gebruiken, zoals gestart, gestopt, overgeslagen, afgerond, tijdsduur, tijdstip
- *Leerlinggedrag*: aan- en afwezigheid, boeken en huiswerk op orde, leerstijl, motivatie, welbevinden en sociaal-emotionele aspecten (bv LOB)
- *Formatieve oefen- en toetsresultaten (zowel methodegebonden als niet-methodegebonden)*: zoals van oefentoetsen, diagnostische toetsen, referentieniveaus, scores op oefeningen en opdrachten en ontwikkeling competenties.
- *Summatieve toetsresultaten (zowel methodegebonden als niet-methodegebonden)*: zoals cijfers, scores, referentieniveaus en beoordelingen en afronding van een studie onderdeel, die 'meetellen' voor een studieadvies of overgang

Over het verschil tussen formatieve en summatieve toetsresultaten bestaat geen algemeen geaccepteerde definitie. Summatief bedoelde toetsen kunnen ook formatief ingezet worden, hier is de leerkracht of docent vrij in. Zeker in het PO is dit onderscheid ook minder relevant, aangezien er geen 'harde criteria' worden gehanteerd voor overgang of doorstroomadvies.

Probleemstelling

Het afsprakenstelsel Edu-V bestaat uit functionele, technische en operationele afspraken. Deze kunnen uitsluitend worden opgesteld wanneer aan de volgende randvoorwaarden is voldaan:

1. Er is of er zijn goede praktijksituaties vastgesteld voor het uitwisselen van voortgang en resultaten
2. De meerwaarde voor het onderwijs en voor leveranciers is aangetoond
3. Er is overeenstemming bereikt over de definitie van voortgang en resultaten

Hierbij wordt rekening gehouden met de verschillende mogelijkheden en onmogelijkheden van de betrokken aanbieders, en de geboden maatwerkoplossingen in het onderwijs.

Over de meerwaarde van het uitwisselen van summatieve toetsresultaten bestaat weinig discussie. Het handmatig overzetten vanuit een toetssysteem naar een administratiesysteem kost tijd en is

foutgevoelig. Over de meerwaarde van het uitwisselen van formatieve toetsresultaten en oefenvoortgang en -resultaten, bestaat geen eenduidig beeld.

Lesmethodes en leraren hanteren verschillende manieren om formatieve voortgang en resultaten vast te leggen. Hierdoor is kennis van de context van het vak (leerdoelen en lesstof) belangrijk om gegevens te interpreteren. Deze context gaat verloren op het moment dat formatieve gegevens uitgewisseld worden met een overkoepelend dashboard.

De mate van vastlegging en eventuele uitwisseling van voortgang en resultaten is dus niet eenduidig. Ook is het in de markt minder scherp wie de eindgebruiker is van deze informatie, en wat de meerwaarde is van de uitwisseling hiervan. Uitgevers vinden het belangrijk dat voortgangsinformatie wordt geïnterpreteerd in de context van het leermiddel. Eigen representatie van uitgewisselde gegevens kan tot verkeerde conclusies leiden. Scholen (zowel medewerkers als besturen), vakoverstijgende leerling volgsystemen en overkoepelende dashboards vragen echter actief om de voortgang en resultaten vakoverstijgend te ontsluiten.

Het creëren van een afspraken set om voortgang en resultaten uit te wisselen, werkt alleen impasse doorbrekend als de meerwaarde voor alle partijen aantoonbaar kan worden gemaakt. Hiervoor is het noodzakelijk dat eerst overeenstemming wordt bereikt over kansrijke praktijksituaties voor uitwisseling van voortgang en resultaten. Zowel voor de scholen als voor de verschillende leveranciers die de uitwisseling moeten realiseren.

Scope en uitgangspunten

De werkgroep Evalueren leervoortgang en -resultaten houdt zich bezig met de processen en afspraken rondom het uitwisselen van voortgang en resultaten. De werkgroep kijkt niet naar de manier waarop deze gegevens getoond worden in individuele oplossingen. Alleen de manier waarop deze gegevens uitgewisseld worden is binnen scope. Hierin gaat de werkgroep uit van de volgende aanvangssituatie:

- De voortgang en resultaten worden op dit moment verzameld in individuele systemen van meerdere toets- en/of methode-leveranciers
- Onderwijs wordt steeds meer maatwerk, waarbij verschillende systemen van leveranciers het mogelijk maken dat leerlingen in verschillende leerstijlen, leerpaden en niveaus onderwijs kunnen volgen
- Om goed zicht te houden op voortgang en resultaten van leerlingen, is het daarom belangrijk dat informatie wordt samengevoegd in een overkoepelend dashboard overstijgend over meerdere leveranciers
- De afspraken set die de werkgroep oplevert moet het mogelijk maken voor scholen en/of leveranciers om in een overkoepelend dashboard een geheelbeeld te creëren van de leer- en oefenvoortgang van de leerling, voor onderwijsrollen die hier behoefte aan hebben

Marktverkenning

De marktverkenning is uitgevoerd in drie verschillende fasen:

1. Desk research
2. Interviews met schoolmedewerkers
3. Interviews met leveranciers

Iedere fase heeft als doel de informatie die is verzameld in de voorgaande fase te valideren en aan te scherpen. Tijdens de deskresearch zijn verschillende onderwijskundige bronnen, case studies en onderzoeken naar learning analytics geraadpleegd. Op basis hiervan zijn een aantal praktijksituaties opgesteld, die vervolgens zijn gevalideerd en aangevuld vanuit diepte-interviews.

Via het eigen netwerk van werkgroepleden, social mediakanalen en algemene wervingsinspanningen van Edu-V, zijn medewerkers van scholen en leveranciers geworven. Hierbij is specifiek aandacht besteed aan voldoende representatie uit de verschillende onderwijssoorten PO, VO, SO en MBO. Voor de interviews met scholen is daarnaast gelet op een goede verdeling tussen 'voorlopers' en 'reguliere' interviewkandidaten. Voor de interviews met leveranciers is ook gelet op een goede verdeling tussen uitgevers, platformleveranciers en dashboardontwikkelaars.

Praktijksituaties

Op basis van de marktverkenning zijn de volgende vier praktijksituaties opgesteld, gerelateerd aan verschillende rollen in het onderwijsproces:

1. **De onderwijsdeelnemer en/of diens wettelijk vertegenwoordiger** wil inzicht in het eigen leerproces om te weten wat de voortgang is, wat de verwachtingen zijn en hoe er gepresteerd wordt.
2. **De onderwijsgever** wil een (les)groepbreed inzicht in de voortgang en resultaten van de onderwijsdeelnemers zodat het onderwijsaanbod kan worden aangescherpt en eventueel gepersonaliseerd.
3. **De begeleider** wil een vakoverstijgend inzicht verkrijgen in de inzet, het studiegedrag, en de oefen- en leerresultaten van de onderwijsdeelnemer zodat er een goede, passende begeleiding kan worden gegeven.
4. **De kwaliteitsbeheerder** en leermiddelencoördinator willen een lesmateriaalspecifiek en lesmateriaaloverstijgend inzicht in de effectiviteit en doeltreffendheid van leermiddelen, en de tijdsbelasting van leerlingen zodat de kwaliteit van het onderwijsaanbod kan worden geoptimaliseerd.

Inzichten

De verschillende fasen van de marktverkenning hebben geleid tot een groot aantal inzichten. Op basis hiervan kan de werkgroep komen tot afspraken over het uitwisselen van voortgang en resultaten. Naast een aantal algemene inzichten zijn specifieke bevindingen per praktijksituatie geformuleerd. Voor het perspectief van de leveranciers zijn ook een aantal specifieke inzichten opgedaan.

Algemeen

- De behoefte aan inzicht door het samenbrengen van voortgang en resultaten uit verschillende systemen wordt breed herkend.
- Met name voor begeleidende rollen is deze informatie vaak onvoldoende toegankelijk, wat leidt tot inefficiënties en onvoldoende gebruik van beschikbare informatie.
- Het combineren van voortgang en resultaten uit verschillende systemen is vooral van belang voor signalering van uitzonderingen ten opzichte van de klas of groep, en voor trendrapportages per leerling.

- Het koppelen van voortgang en resultaten uit verschillende systemen aan vergelijkbare leerdoelen is waardevol, maar ook zonder koppeling is uitwisseling waardevol door bijvoorbeeld te benchmarken met de rest van de klas of groep.
- Kritische noot is dat datagedreven onderwijs geen doel op zich is, maar altijd ondersteunend is aan persoonlijke gesprekken en observaties.

Onderwijsdeelnemer

- Primair onderwijs: de leerling heeft vooral behoefte aan een overkoepeld overzicht van wat er is klaargezet en nog gedaan moet worden.
- Voortgezet onderwijs: de scholier kan meer eigenaarschap nemen over het leerproces, door inzicht in leerprestaties en -gedrag bij verschillende vakken.
- Middelbaar beroepsonderwijs: de student krijgt betere sturing op het eigen leerproces, door inzichten te gebruiken om zelf keuzes te maken over activiteiten die gedaan moeten worden.

Onderwijsgever

- Leerkrachten en docenten hebben behoefte aan het eenvoudig kunnen delen van voortgang en resultaten met begeleiders.
- Met name bij het combineren en arrangeren van leermateriaal uit verschillende systemen, is er behoefte aan het signaleren van uitval op leerdoelniveau.
- Het over gerelateerde vakken (bijv. talen of exacte vakken) heen signaleren van uitval op specifieke stof en/of werkvormen, geeft aanleiding voor interventies van de individuele onderwijsgever.

Begeleider

- Begeleiders hebben vooral behoefte aan het combineren van inzicht over verschillende vakken met gegevens over gedrag (bijv. aanwezigheid en sociaal emotioneel welbevinden).
- Ze hebben ondersteuning nodig bij het interpreteren van voortgang en resultaten door het missen van de context van het vak (bijv. door een kleursysteem).
- Een overkoepelend dashboard moet vooral tijdswinst en efficiëntie opleveren; geen extra administratiedruk.

Kwaliteitsbeheerder

- Kwaliteitsmedewerkers en leermiddelcoördinatoren hebben behoefte aan vak- en systeem overstijgend inzicht in de activatiegraad en de mate van gebruik van digitale licenties, als input voor het digitaliseringsbeleid.
- Inzicht in de effectiviteit van leermiddelen is gewenst, vooral van onderwijsgevers die leermaterialen uit verschillende systemen gebruiken.

Leveranciers

- Bovenstaande inzichten uit de marktverkenning worden breed gedeeld door zowel leveranciers van platformen en dashboards als door uitgevers.
- Veel van de gevraagde informatie is wel beschikbaar in de content, maar (nog) niet deelbaar gemaakt met andere systemen.
- Vanwege verschillende positionering en onderwijskundige benaderingen, hebben leveranciers vooral behoefte aan standaardisatie om te komen tot generieke koppelingen.
- Voor de uitwisseling van voortgang en resultaten is het noodzakelijk om ook afspraken te maken over de manier van interpreteren buiten de context van een leermiddel.
- De leerdoelen definities zoals ze momenteel beschikbaar zijn vanuit bijvoorbeeld SLO, zijn te hoog-over geformuleerd om van waarde te zijn in een overkoepelend dashboard.
- Het metadateren van content in verschillende systemen met vergelijkbare leerdoelen op voldoende diepgaande niveau, is erg lastig te realiseren vanwege het pluriforme aanbod van leermiddelen.
- Het gebrek aan standaardisatie en metadatering van leerdoelen mag geen belemmering vormen voor het starten met het maken van afspraken.

Huidige status en vervolg

Momenteel wordt gewerkt aan een integraal verslag van de marktverkenning, waarin bovenstaande inzichten terugkomen. De uitkomsten van de klankbordgroep bijeenkomst van 12 september worden gebruikt om de inzichten te valideren en aan te scherpen.

De uitkomsten van deze bijeenkomst en de opzet van het verslag van de marktverkenning worden eind september met de werkgroep besproken. Begin oktober wordt daarmee het verslag definitief gemaakt en ter goedkeuring aangeboden aan het bestuur van Edu-V.

Met de inzichten uit de marktverkenning gaat de werkgroep dit najaar een nadere detaillering maken van de scope en prioritering van het ontwikkelen van afspraken. Het eerste kwartaal van 2025 lijkt dan ook een goed moment om de opzet van de roadmap te bespreken in een volgende klankbordgroep bijeenkomst